

هفتصد سال شکوه

عصر طلائی اسلام

تألیف:

سید محمود موسوی

انتشارات احرار تبریز

۱۳۹۴

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹.....	مقدمه کتاب
فصل اول : زندگینامه علمی دانشمندان اسلامی	
۱۴.....	ابن هیشم
۲۵.....	بنو موسی (فرزندان شاکر).
۳۷.....	ابو علی سینا
۴۲.....	امام فخر رازی
۴۵.....	ابوالقاسم زهراوی
۴۸.....	ابوریحان بیرونی
۵۷.....	خواجه نصیرالدین طوسی
۶۱.....	محمد زکریای رازی
۷۴.....	جابر بن حیان
۸۱.....	محمد بن موسی خوارزمی
۹۲.....	شیخ بهایی
۹۶.....	عمر خیام نیشابوری
۱۰۴.....	ابونصر فارابی
۱۰۷.....	غیاث الدین جمشید کاشانی
۱۱۲.....	جابر بن سنان بتانی
۱۱۹.....	ثابت ابن قره
۱۲۸.....	محمد بن حسن کرجی
۱۳۳.....	قطب الدین شیرازی
۱۳۵.....	کمال الدین فارسی
۱۳۷.....	کوشیار گیلانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۴۱.....	جزری.....
۱۵۲.....	ابوالوفا محمد بوزجانی.....
۱۶۰.....	رستم کوهی.....
۱۶۴.....	ابویوسف کندی.....
۱۶۷.....	عبدالرحمن خازنی.....
۱۷۰.....	ابوالعباس نیریزی.....
۱۷۴.....	عبد الرحمن صوفی.....
۱۷۸.....	ابوسعید سجزی.....
۱۸۲.....	ابونصر عراق.....
۱۸۵.....	ابن رشد.....
۱۸۸.....	ابن خردادبه.....
۱۹۰.....	ابن خلدون.....
۱۹۲.....	ابن نفیس.....
۱۹۴.....	ابن طفیل.....
۱۹۶.....	عباس بن فرناس.....
۱۹۹.....	المجریطی.....
۲۰۱.....	ابوجعفر خازن.....
۲۰۳.....	ابوطیب.....
۲۰۶.....	ابوحنیفه دینوری.....
۲۰۸.....	جاحظ.....
۲۱۰.....	جوهری.....
۲۱۴.....	حنین بن اسحاق.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۱۸.....	خجندی.....
۲۲۱.....	دمشقی.....
۲۲۳.....	زرقالی اندلسی.....
۲۲۶.....	شریف ادریسی.....
۲۲۸.....	صاغانی اسطرابلی.....
۲۳۰.....	فرخان طبری.....
۲۳۲.....	گروه اخوان الصفا.....
۲۳۶.....	قسط ابن لوقا.....
۲۳۷.....	محمد بن عیسی ماهانی.....
۲۳۹.....	مجوسی اهوازی.....
۲۴۰.....	ابن اثیر.....
۲۴۲.....	محمد بن سلیمان الفزاری.....

فصل دوم : شاهکارهای علمی دانشمندان اسلامی

۲۴۴.....	مروری بر تاریخ درخشان علمی اسلام.....
۲۴۹.....	وضعیت اروپا در قرون وسطی.....
۲۵۷.....	بخشی کوچک از اختراعات دوران طلایی اسلام.....
۲۶۲.....	اعترافات جالب برخی از دانشمندان غربی.....
۲۷۶.....	نظریات علمی امام صادق (ع).....
۲۸۱.....	دانشگاه ها و مراکز علمی در تمدن اسلامی.....
۲۸۳.....	بیمارستان ها در تمدن اسلامی.....
۲۹۰.....	کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی.....
۲۹۶.....	نهضت های ترجمه.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۰۱.....	پزشکی در تمدن اسلامی
۳۰۶.....	داروخانه و داروسازی در تمدن اسلامی
۳۰۸.....	روانپزشکی در تمدن اسلامی
۳۰۹.....	علم ریاضیات در تمدن اسلامی
۳۱۲.....	علم مثلثات در تمدن اسلامی
۳۱۳.....	علم نجوم در تمدن اسلامی
۳۱۷.....	علم فیزیک در تمدن اسلامی
۳۴۱.....	علم مکانیک در تمدن اسلامی
۳۴۷.....	علم شیمی در تمدن اسلامی
۳۵۰.....	زیست شناسی در تمدن اسلامی
۳۵۲.....	علم تاریخ و جغرافیا در تمدن اسلامی
۳۵۴.....	زمین شناسی و معدن در تمدن اسلامی
۳۵۶.....	رصدخانه های اسلامی
۳۶۱.....	رصدخانه مراغه، نماد تمدن عظیم اسلامی
۳۶۶.....	ربع رشیدی، بیمارستانی مجهز در قرن هشتم هجری
۳۷۱.....	حمام شگفت انگیز شیخ بهایی
۳۷۴.....	ترازو و تمدن اسلامی
۳۸۱.....	ابن نفیس، کاشف اصلی گردش خون کوچک
۳۸۴.....	نوپ و باروت را مسلمین اختراع کردند
۳۸۷.....	کاشفان اصلی نیروی جاذبه
۳۸۸.....	اولین مخترع هواپیما و پرواز انسان
۳۸۹.....	کاشفان قهوه مسلمین هستند

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۹۰	کاشف اصلی قاره آمریکا
۳۹۱	کاشفان اصلی میکروب و باکتری
۳۹۳	پزشکان اسلامی در قرون وسطی
۳۹۴	ریاضیدانان اسلامی در قرون وسطی
۳۹۵	اختر شناسان اسلامی در قرون وسطی
۳۹۶	شیمیدانان اسلامی در قرون وسطی
۳۹۷	منابع کتاب

www.ketab.ir

مقدمه کتاب

سال ۵۷۰ میلادی، در منطقه ای بیابانی و خشک از لحاظ جغرافیایی و نژادی، با غلیظ ترین خرافات و غوطه ور در جهالت محض و تعصبات جاهلانه، خورشیدی پرفروغ بر آسمان انسانیت درخشیدن آغاز کرد که چهل سال بعد، طلایه دار مکتبی الهی، جاودانه و انسان ساز گردید و قلب های تشنه نور و معرفت و عدالت را رهنمون شد. این خورشید فروزان کسی جز حضرت خاتم الانبیا، محمد مصطفی (ص) و مکتب الهی اش جز دین پاک و همه جانبه اسلام نبود.

این پیامبر الهی در مدت ۲۳ سال ابلاغ رسالت، از قوم جاهل و خرافاتی عرب، مردمی متمدن، شجاع و متحول ساخت که در طول کمتر از یک قرن، نه تنها بر بیش از ۵۰ درصد اراضی و کشورهای آباد آنروز دنیا استیلا یافتند، بلکه پنج قرن طلایه دار علم و تکنولوژی و صنعت، آنهم در قلب اروپا شدند و بی هیچ شک، دنیای پیشرفته امروز مرهون اختراعات، ابتکارات و تلاش مسلمانان در آن عصر می باشد.

مسلمین در ظرف ۲۵ سال پس از رحلت پیامبر گرامی شان، تمامی کشورهای ایران، سوریه، ارمنستان و قسمتی از آسیای مرکزی را از یک سو، و مصر و قسمتهایی از شمال آفریقا را از سوی دیگر، تحت تصرف خود درآورده و از شرق نیز تا ایالت سند و سواحل رود سند و از غرب تا اقیانوس اطلس و سواحل غربی آفریقای شمالی که امروزه به کشور مراکش معروف است، پیش رفتند و پس از تصرف مراکش و گذر از آفریقا به تنگه باریک جبل الطارق رسیدند و از آنجا وارد اسپانیا شدند.

بدین شکل در حدود یک قرن پس از رحلت حضرت رسول اکرم (ص)، تمدن عظیم اسلام، از جنوب فرانسه و اسپانیا در سراسر شمال آفریقا تا سوئز و از آنجا در سراسر عربستان، ایران و آسیای مرکزی تا مرزهای مغولستان گسترش یافت و این صحرا گردان بیابان های عربستان، تحت لوای دین بزرگ اسلام، حکمران فاتح یک تمدن عظیم گشتند.

این تمدن وسیع که هفت قرن متوالی، فاتح و سربلند بر جهان حکم می راند، از مدینه ظهور کرد و مرکز قدرت و فرماندهی اش عربستان و مرکز فرهنگ و

سیاستش بغداد بود و قسمت اعظم آسیا، آفریقا و قسمتی از اروپا تحت سلطه و اقتدار مسلمین قرار داشت و هیچ کشور و قدرتی اندیشه رقابت و برابری با جهان آنروز اسلام را حتی به ذهن خود خطور نمی داد.

شاهکار مسلمانان، تنها در کشورگشایی و بسط نفوذ و فرماندهی بر جهان نبود، بلکه به اعتراف تاریخ، جنبش و تحولی را در جهان پدید آورد و چنان تمدن عظیم و با شکوهی را بنیان نهاد که قرن‌ها، بشریت از فیض وجودی آن بهره مند و یکی از حلقه های درخشان تمدن بشری در طول تاریخ بشمار می رفت.

در سنه ۹۲ هجری که مسلمانان از طریق تنگه جبل الطارق در شمال آفریقا وارد اروپا شده و اسپانیا را متصرف شدند و به سرعت در قلب اروپای غربی پیش رفتند. دنیای مسیحیت اروپا، تحت سیطره و فرمانروایی انحصاری پاپ‌ها، وضعیت اسفباری را می گذرانید. روم غربی تجزیه شده و قسمت مهمی از قدرت آن به بیزانس که پایتخت آن، شهر معروف قسطنطنیه بود، منتقل گردید و به روم شرقی شهرت یافت. با متلاشی شدن روم غربی، روم شرقی بسط و توسعه پیدا کرد. البته نه از لحاظ علم و تمدن، بلکه از لحاظ نفوذ قدرت مسیحیت و پاپ‌ها.

در سراسر اروپای شرقی و غربی، علم و دانش تنها در انحصار راهب‌ها بود که منحصر به خواندن و نوشتن و نقاشی و زنده نگه داشتن برخی هنرهای تجسمی دیگر می شد و درعوض شدیداً با فلسفه، منطق و حتی فعالیت‌های علمی و فنی مخالف بودند. صومعه نشینی، ساختن دیر و ترک دنیا، توجه به آخرت و ریاضت در میان عامه مردم ترویج میشد و قدرت مطلق در اختیار پاپ‌ها، و علم و دانش در محدوده هنرهای تجسمی و صرفاً تزئینی در انحصار راهب‌ها و اسقف‌ها بود و آنها با علوم جدید که با قوانین کلیسا مطابقت نداشت، به شدت مبارزه می کردند و صاحبان اینگونه ابداعات را ضد دین مسیحیت معرفی می نمودند و حتی شدیداً مجازات می کردند.

مسلمانان در چنین وضعی وارد اروپای غربی و اسپانیا شدند و به سرعت مراحل تکامل علمی و صنعتی را طی کرده و آنچنان در علوم، صنایع، تجارت، طب، اقتصاد، سیاست، اخلاق، ریاضیات، طبیعیات، شیمی، فیزیک، مکانیک، هیئت، هنر، رسوم دریانوردی و نظامات اجتماعی پیشرفت نمودند که به اقرار دانشمندان غربی از همه تمدنهای هم عصر خود جلو افتادند و به حق تمدن کنونی اروپا و غرب، بیش از هر چیز

از آن مایه گرفته است و بنا به اظهارات گوستاو لوبون فرانسوی: مسلمین، اروپا را از لحاظ علم، عمل و اخلاق تربیت کردند و منشأ تمدن در اروپا شدند. آنها تا ششصد سال، استاد ما (اروپائیان) بودند.

دکتر ماکس میرهوف می نویسد: در جنگ های صلیبی، مسلمین به شیوه های پزشکی و درمانی اروپایی ها می خندیدند. زیرا معلومات آنها بسیار ابتدایی بود. وی در جای دیگر می نویسد: اگر نظری بر گذشته بیافکنیم، می بینیم که علوم طبیعی و طب ملل اسلامی، تابش آفتاب علم و طب یونان را منعکس ساخته و هنگامی که روز یونان به پایان رسید، علوم مسلمانان عرب، مانند ماه تابانی تاریک ترین شبهای اروپای قرون وسطی را منور می ساخت و چون علوم جدید نمایان گشت، ماه بی رنگ شد. ولی همان ماه است که ما را در شبهای تار امروز هدایت می کند و هنوز نیز در حال تابش است.

واشنگتن ارومینگ نیز درباره اهمیت تمدن اسلامی می گوید: کاخ تمدن ما اروپائیان را دستهای توانا و علوم و فنون مسلمین در قرون وسطی پایه ریزی کردند و ملل اروپائی و مسیحی هر کجا هستند، مدیون مسلمین و اسلام می باشند. همین مسئله است که امروز، قرون وسطی مایه ننگ اروپائیان شده و از آن به تلخی یاد می کنند، در حالی که قرون وسطی، مایه مباحثات و افتخار مسلمانان بشمار می رود.

اما این واقعیت شیرین دیری نپایید و به حقیقت تلخی منتهی گردید. مسلمین تا آن زمان که به مقدسات باطنی و اصیل دینی اسلام، پای بند و به دستورات الهی و انسان ساز آن عامل بودند و نسبت به یکدیگر، با روح برادری و با دیگران، انسانی و اسلامی رفتار می کردند، این واقعیت شیرین ادامه داشت و آنگاه که اختلافات قومی و عقیده ای، خودباختگی ها، خود کم بینی و حقارتها و دوری از اصول اساسی اسلام در میان مسلمین رایج گردید و روح و روان آنان از برنامه ها و دستورات راستین اسلام تهی گشت، عصر انحطاط، عقب ماندگی و بیچارگی مسلمین نیز آغاز گردید و از همان ابتدا، تمدن با عظمت اسلام و پیکر عظیم و با شکوه دارالاسلام، به چهل و اندی کشور اسلامی ضعیف و بی هویت تجزیه شد و هر کشوری به یکی از قدرتهای غربی و غیر اسلامی وابسته گردید.

امروز با نهایت تاسف ملاحظه می شود که بسیاری از کشورهای اسلامی با آنکه از نظر ثروت، بسیار غنی بوده و به اصطلاح روی منابع عظیم خدادادی مانند: نفت، گاز، زغال سنگ و انواع معادن طلا و نقره و الماس و غیره شناور هستند، اما می بینیم که صد در صد وابسته و نیازمند به کشورهای غیر اسلامی و حتی ضد اسلامی می باشند.

وامصیبتا از اینکه ما مسلمین با چنان تاریخ پر شکوه و چنین منابع عظیم و سرشار خدا دادی، متکی به اجانب و معاندین با دین خود می باشیم و فرهنگ منحط غربی و حتی تقویم میلادی را به فرهنگ اصیل اسلامی و تقویم نجومی خودمان ارجحیت و ارجحیت می دهیم.

کتاب آسمانی ما قرآن کریم، منبع سرشار از علوم مختلف و آیه به آیه آن مستلزم تحقیق، تفحص و تفکر است. از پیدایش جهان تا خلقت انسان و موجودات. لذا اولین نقطه و نوک پیکان حملات و تهاجمات غرب ضد دین برای عقیم کردن نهضت علم و تفکر در جوامع اسلامی، ناکارآمد کردن این کتاب انسان ساز بوده و هست و با نهایت تاسف باید گفت که به خوبی به هدف و منظور پلید خود نایل آمده است.

تفکر و تأمل در آفریده های خداوند کریم بنا بفرموده خداوند در کتاب خود، بالاترین و والاترین عبادت شمرده شده و یک لحظه تفکر برابر با هزار سال عبادت فرض گردیده است. ولی متأسفانه این کتاب چنان در میان ما مهجور شده که تنها به حفظ ظاهر آیات، بدون توجه به معانی و محتوای آن، بسنده می کنیم و ارزش والای آن را با استخاره (که خود نیازمند بحث فراوان است) و یا قرائت عربی آن در مراسمات خاکسپاری اموات به حد پایینی تقلیل می دهیم.

سیاست مزورانه غرب فراری از معنویت و زخم خورده از دین و مذهب در دوران سیاه و تاریک قرون وسطی، چنان در روح و ذهن ما ریشه دواندیده است که حتی اظهار نظر در مورد مباحث علمی و اعجاز قرآن مجید را گناه می شمیریم و بشدت از آن دوری می گزینیم و با این ادعای پوچ و غرب اندیشانه جدایی دین از علم، هرگونه تفسیر علمی از قرآن را تخطئه و محکوم می نماییم.